

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ В НАВЧАННІ ГЕОГРАФІЇ

Іванова В.М. старший викладач

Непша О.В. старший викладач

МДПУ ім. Б. Хмельницького

Використання міжпредметних зв'язків – одна з найбільш складних методичних завдань вчителя географії. Вона вимагає знань змісту програм і підручників з інших предметів. Реалізація міжпредметних зв'язків на практиці навчання передбачає співробітництво вчителя географії з вчителями хімії, фізики, біології; відвідування відкритих уроків, спільного планування уроків [1,с.213; 4,с.136].

Вчитель географії з урахуванням загальношкільного плану навчально-методичної роботи розробляє індивідуальний план реалізації міжпредметних зв'язків у навчальних курсах. Методика творчої роботи вчителя географії включає ряд дій:

- вивчення розділу «Міжпредметні зв'язки» по кожному географічному курсу і опорних тем з програм і підручників інших предметів, опрацювання додаткової наукової, науково-популярної та методичної літератури;
- поурочні планування міжпредметних зв'язків з використанням тематичних планів;
- розробка засобів і методичних прийомів реалізації міжпредметних зв'язків на конкретних уроках;
- розробка методики підготовки і проведення комплексних форм організації навчання;
- розробка прийомів контролю і оцінки результатів здійснення міжпредметних зв'язків у навчанні [2,с.72-77].

Міжпредметні зв'язки – найважливіший принцип навчання в сучасній школі. Це вищий рівень навчання, найефективніша в даний час форма реалізації

міжпредметних зв'язків при вивченні комплексної проблеми в школі – інтегровані уроки.

«Інтеграція» в перекладі з латинської мови означає «об'єднання в ціле будь – яких частин». Інтегрований урок – це теж об'єднання з області різних предметів з певної теми. Специфіка таких уроків полягає в тому, що вони проводяться спільно з учителями двох або декількох суміжних предметів. Особливо важливо продумувати методику проведення уроку: заздалегідь визначається обсяг і глибина розкриття матеріалу, послідовність його вивчення. Терміни вивчення різних аспектів комплексної проблеми в суміжних дисциплінах повинні передувати узагальненню, тоді не буде порушена логіка вивчення кожного окремого предмету. Тому уроки доцільно проводити після засвоєння учнями великого розділу курсу або в кінці навчального року. Частка участі кожного вчителя повинна бути рівною, хоча один з вчителів (в залежності від предмета) вибирається ведучим.

Завдання вчителя, який планує інтегрований урок – навчити учнів мислити абстрактними категоріями, зіставляти узагальнені висновки з конкретними явищами, виробляти власну оцінку явищ. З цією метою учні проробляють на уроці наступні розумові операції: проводять аналогії, узагальнюють, систематизують навчальний матеріал, висувають гіпотези, роблять висновки, отримані зі спостережень і нарешті, моделюють всі ці узагальнені розумові операції. Все це сприяє розвитку творчого мислення [3.с.33-35].

Часто таким урокам передують організація випереджаючих домашніх завдань, які пропонуються окремим учням по одному з предметів або всьому класу в цілому. Домашні завдання на цих уроках мають свою особливість: вони задаються відразу за двома або кількома навчальними предметами.

Оцінка діяльності специфічна: якщо учень дає відповідь по одному предмету, йому ставиться оцінка з даного предмета; якщо з двох дисциплін або якщо він узагальнював знання з суміжних предметів, то оцінка виставляється з цих предметів.

Інтегрований урок найчастіше проводиться з метою вивчення, закріплення і узагальнення матеріалу з певної теми. На уроках передбачається зміна видів діяльності учнів, використання технічних засобів, виконання завдань на закріплення вивченого. Інтеграція допомагає зблизити предмети, знайти загальні точки зіткнення, більш глибоко і в більшому обсязі надати зміст дисциплін. Турбота про створення змісту єдиного курсу географії, посилення його внутрішніх зв'язків не понижують значення його взаємозв'язків з іншими навчальними предметами.

У сучасній школі існує кілька напрямків і рівнів інтеграції. Це, по-перше, поява нових курсів, застосування циклів (блоків) уроків, які об'єднують матеріал одного або ряду предметів зі збереженням їх незалежного існування. По-друге, з'являються разові інтеграційні уроки різного рівня і характеру.

Результатом проведення інтегрованих уроків є розвиток емоційної сфери дітей. На інтегрованих уроках діти вчаться розуміти прекрасне, цінувати красу життя, берегти добрі відносини між людьми. Отже, створення таких уроків допомагає сформувати у дитини систему моральних цінностей та ідеалів.

Таким чином, інтегроване навчання створює нові умови діяльності вчителів і учнів і являє собою дієву модель активації розумової діяльності і розвиваючих прийомів навчання. Воно вимагає і різноманітність форм викладання, успішно впливають на психологію і ефективність сприйняття учнями навчального матеріалу.

Список літератури та використаних джерел

1. Іванова В.М. Поняття про міжпредметні зв'язки в шкільному курсі географії/В.М. Іванова, О.В. Непша// Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів II-ої Міжнародної науково-практичної конференції / [редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Баку –Ужгород – Дрогобич: Пóсвіт, 2017. – С. 212-214.

2. Капіруліна С. Л. Міжпредметні зв'язки як складова шкільної географічної освіти/С. Л. Капіруліна, М. О. Кобзар // Проблеми безперервної

географічної освіти і картографії: зб. наук. праць. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – Вип. 12. – 216 с. – С. 72–77.

3. Решетняк Ю.П. Сучасні інтегровані уроки з географії/Ю.П. Решетняк//Інтеграція знань предметів з природничо-математичного циклу: проблеми та шляхи їх вирішення (збірник матеріалів інтернет-семінару). Ч. II. [Електронний ресурс] – Черкаси, 2012. – С.33-35. Режим доступу: library.ippro.com.ua/.../інтернет-семінар-2-замулко.pdf.

4. Прохорова Л.А. Екологічна освіта в міжпредметних зв'язках географії і біології/Л.А. Прохорова, Т.В. Зав'ялова, О.В. Непша// Екологічна стратегія майбутнього: досвід і новації: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 березня 2017 р., Умань). –Умань: Видавець «Сочинський М.М.», 2017. –С.136-138.